

Izhaja:
vsako sredo popoldne
in soboto zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
« pol leta 8 L.
« četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo
leto 35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 91

V Gorici, v soboto 14. novembra 1925.

Leto VIII.

Netrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v na-
prej. List izdaja kon-
sorcijski

«GORIŠKA STRAŽA»
Tisk Zadrudne tiskarne
v Gorici, Riva Piazzu-
ta št. 18.

Uprava in uredništvo:
ulica Mameli šte. 5,
— (prej Scuole). —

Goriškim staršem in vsej javnosti

Ze lansko leto so se čule v goriškem mestu pritožbe, da se slovenski otroci ne učijo materinega jezika v tako zvanih dodatnih urah, kakor to predpisuje šolski zakon filozofa Gentileja. Pred pričetkom šolskega leta sem se podal radi tega na goriško občino in se oglašil pri senatorju Bombigu, da bi zvedel vzrok temu neopravičljivemu postopanju. Vpričo mestnega tajnika kom. Beviglie in šolskega nadzornika Menona smo razpravljali o kočljivi zadevi. Prepričan sem bil, da bodo gospodje vsaj nekoliko vpoštevili pritožbe Slovencev in obljubili za tekoče šolsko leto pouk slovenščine otrokom, ki se prijavijo. Mesto tega sem opazil neko obotavljeno, šolski nadzornik je pričel izražati neke pomisleke, ki jih iz početka nisem razumel, dokler mi niso gospodje jasno in glasno izjavili, da nameravajo v tek. šolskem letu odpraviti v goriškem mestu sploh vsak pouk slovenščine. Tako zvane dodatne ure, kakor jih predvideva šolski zakon, se popolnoma zatrefjo, slovenski otroci ne bodo čuli zanaprej niti besede svoje materine govorice v šoli. Zastrmel sem in prašal, na katero postavbo naslanja mestna občina svojo novo politiko proti slovenskemu prebivalstvu. »Mi se držimo postavbe« — so mi odgovorili. »Šolski zakon pravi izrecno, da se dodatni pouk slovenskega jezika sme vršiti samo v občinah, kjer je občevalni jezik (lingua d'uso) slovenski. V Gorici je pa občevalni jezik italijanski, zato se v našem mestu ne sme in ne more vršiti pouk slovenščine v dodatnih urah. Mi bi bili lahko že lansko leto zatrli pouk slovenščine, pa tega nismo hoteli storiti. Letos moramo izvršiti postavbo, v čimer nas potrjuje tudi neki sklep Državnega sveta, ki tolmači zakon v enakem smislu kot mi.«

Ker je bilo vsako nadaljnje besedovanje brez pomena, sem se poslovil.

Obrnil sem se na višje šolsko oblastvo v Trst, da bi zvedel, ali tudi tam tolmačijo zakon v škodo našim otrokom. Šolski skrbnik Reina me je zadržal, da bo zadevo proučil, toda šole v Gorici so že pričele in o dodatnem pouku slovenščine ni ne duha ne sluha. Izgubili smo zadnjo troho pravice, ki nam je bila še ostala.

Po mojem prepričanju in po prepričanju vsega slovenskega ljudstva v Julijski Krajini je nova šolska politika krajevnih oblastev nezakonita.

Res je, da govori zakon o občevalnem jeziku, toda v naših krajih imamo občine, kjer sta oba deželna jezika občevalna. V Gorici je za italijansko večino občevalni jezik italijanska, za slovensko manjšino slovenščina. Kdo bi mogel dvomiti, da je v Gorici tudi slovenščina občevalni jezik? Štiri velika poslopja »Šolskega doma« v katerih so bile nastanjene pred vojno slovenske šole, so dovolj glasna in zgovorna pričča te resnice.

Kar se je zgodilo, je nov udarec proti našemu jeziku in naši kulturi. Naj se italijanska javnost naše dežele vživi le za trenotek v lastno preteklost. Jedva 10 let je minulo, odkar smo se Slovenci in Italijani borili obenem, če ne že skupno, za lastno šolstvo na tej zemlji.

Kaj bi bili rekli tedaj Italijani, ko bi jim bila odvzeta čez noč italijanska šola in bi ne čuli njihovi otroci v šoli niti besede materine govorice?

Odgovorè naj si sami v svoji vesti.

Dr. E. Besednjak.

Kaj se godi po svetu?

Svetovna vojna je končala s popolnim zmagovalcem in premaganecem. Politično so morda nekaj pridobile velike države; zato pa se izravna ta dobiček z gospodarskimi težavami, ki so prišle nad ves svet. V svetovni vojni so hodili evropski finančni ministri čez morje v Ameriko po denar. Združene države so lahko posojale, ker so bile njene pokrajine daleč proč od bojne vihre, ki je vničila evropske dežele. Ameriško gospodarstvo se je lepo v miru razvijalo; državne blaginje so se polnile. V dvakrat srečnem položaju se je začela Amerika, ko so prvi evropski prosilci potrkali na vrata Bele hiše v Washingtonu. Prišle so po vrsti vse vojujoče se države. Iz Amerike pa so se sipale milijarde dolarjev v Evropo. Zakladni minister Združenih držav ni imel drugega posla kot s svinčnikom pisati dolžnice in računati s smehljajočim obrazom obresti teh dolgov, ki gredo v milijarde. Ko so evropski narodi upehani po blazni borbi položili brez kakršnegakoli uspeha orožje, se je Evropa zavedla, da je padla v sužnost, v popolno gospodarsko odvisnost od Amerike.

Kot spokorniki.

Evropski narodi so upali, da bo Amerika počakala s svojimi števil-

kami, ko je imela v svetovni vojni tako malo izgub.

Sloviti italijanski politik Carlo Sforza objavlja te dni v milanskem »Corriere della Sera« neko izjavo ameriškega poslanika v Londonu gospoda Page iz l. 1917. Ameriški poslanik je tako brzojavil v domovino: »Če jih ne podpremo, zgrmimo vsi v prepad.« Torej takrat so se Amerikanci zavedali, da morajo za svoje zavezniške odpreti možnosti in jim nakupiti streliva in živila, da zdrobe Nemčijo in Avstrijo. Saj je bila Viljemova Nemčija prav tako nevarna tekmeč Amerike kot Angležev.

Toda zdi se, da so Amerikanci na vse to zabili. Ne dolgo po sklenjenem »miru« so prihajale iz ameriške prestolnice v Washingtonu čudne vesti. Amerika tirja od svojih dolžnikov vse do zadnjega beliča! Posebno glasen je senator Borah, vpliven mož pri ameriških državnih blagajnah. Ta pravi, da ne sme imeti Amerika nobenega usmiljenja z evropskimi dolžniki.

Pa so morali iti. Države so ena za drugo začele pošiljati v Ameriko svoje odposlance, da se kako pogode z njihovimi upniki. Prvi so uredili svoje dolgove Angleži. Kreda je bila precej draga. Toda premeteni kupci na britanskem otoku

so dejali: Amerikanec pesti mene, jaz bom pa svoje dolžnike. In so še oni začeli klicati v London svoje dolžnike na poravnavo. Zato so svoje posle z Amerikanci brž opravili; saj so imeli za seboj svoje dolžnike.

Belgija je tudi po ceni skozi prišla, ker je našla milost v očeh predsednika Wilsona in njegovega naslednika Coolidgea. Odpustili so ji par lepih milijončkov na obrestih.

Zdaj je poslala Francija v finančni boj svojega ministra Jožefa Caillauxa. Vsi so bili uverjeni, da ne bo imel težav, ker je pokazal svojo spretnost v pogajanjih z Angleži. Upanje je Francoze varalo. Caillaux je ponujal Amerikancem 40 milijonov dolarjev v prvih 5 letih, po 60 milijonov v naslednjih sedmih letih in po 100 milijonov dolarjev v nadaljnjih letih. To francosko ponudbo so pa Amerikanci odbili, ker so hoteli imeti svoj denar prej in v večjih obrokih doma. Finančni neuspeh v Washingtonu je pokopal za enkrat finančni sloves gospoda Caillauxa.

Nič ni pomagalo, da so se po finančnih ministrstvih v Evropi sklicevali na ogromne žrtve, ki so rešile tudi ameriško gospodarstvo.

Slej ko prej so morali odposlanci iz Evrope kot do vratu zadolženi kmetiči vrteti ponižno klobuček pred mogočnimi ameriškiimi zakladniki.

Italija se pogaja.

Fašistovska vlada, to ji mora nepristranski zgodovinar priznati, si je nadel za eno izmed glavnih nalog, da uredi italijanske finance. Vsled raznolikih političnih vzrokov je šla italijanska valuta navzdol. Toda Mussolini je izjavil, da jo bo rešil. Vse države so videli, kako si je angleški funt mahoma opomogel, ko so Angleži uredili svoje dolgove v Ameriki. Ta vzgled je povlekel tudi druge čez Atlantski ocean.

Začetkom tega meseca se je vkrvalo italijansko finančno odposlanstvo na parnik »Duilio« in odplulo v Ameriko urejevati italijanske dolgove.

Vodja odposlanstva je finančni minister grof Volpi di Misurata. Pomagajo mu italijanski poslanik v Zedinjenih državah De Martino ter izvedenec Pirelli in Alberti. Ti štirje glavni odposlanci, ki imajo krog sebe še celo trumo strokovnjakov, so dobili nalogo, naj se pogode radi 1690 milijonov dolarjev italijanskih dolgov. Ameriško komisijo pa sestavljajo že omenjeni senator Borah, glavni zakladnik Mellon, državni tajnik in desna roka predsednika Coolidgea Kellogg ter tajnik za trgovino Hoover. Ko so si finančniki izmenjali prve pozdrave in napitnice, je časopisje v Ameriki z veseljem prinašalo dolge članke, da je treba skleniti pogodbo z Italijani radi odplačevanja dolgov. Italija hoče to prašanje rešiti; za ameriškega davkoplačevalca bo tudi ugodno, če zgine vprašanje dolgov z dnevnega reda. V znamenju spravljivosti so se pogajanja začela.

Prve težave.

Sedli so torej za mizo in začeli. Kakor na trgu, tako so se sukala pogajanja; kupec ponuja premalo, prodajalec hoče preveč. Bijeta si v roke, dokler se obe številki ne približata toliko, da en s kletvico po-

пусти in povleče svojega nasprotnika za roko pit likof.

Obe finančni odposlanstvi sta izdelali svoje ponudbe, in začeli zbijati; Italijan dol, Amerikanci pa navijat. Italijanska delegacija je ponudila kot največjo plačilno možnost Italije 2 milijardi 137 milijonov in 543 tisoč dolarjev. V to število je narastel dolg z obrestmi vred. Ameriška komisija pa je zahtevala 3 milijarde in pol dolarjev. Trdila je, da še to pomeni znatne olajšave v primeri z angleškim odplačilom. Minister Volpi je predložil načrt po katerem bi Italija odplačevala svoj dolg tekom 70 let, vsako leto povprek 30 milijonov. Mellon, predsednik ameriške komisije, pa je zahteval, da morajo Italijani odplačevati svoj dolg skozi 70 let, a po 50 milijonov dolarjev letno. Ugledni ameriški list »Washington Post« je pisal, da ameriški davkoplačevalci od te svoje zadnje ponudbe ne morejo odstopiti.

Številke pravijo drugače.

Po teh prvih težavah, ki so privedle veliko veselje malce ohladile, so finančniki Italije rekli: »Ze prav, da vi Amerikanci toliko zahtevate. Je pa vprašanje, če italijanska država zmore toliko.« In so predložili Amerikancem natančne račune: Italija mora vsako leto vpisati v breme v prvi vrsti uvoz, obresti od tujega kapitala, in tisti kapital, ki ga odnesejo italijanski izseljenci v tujino. V dobro pa ji pade izvoz, dohodki od tujkega prometa, obresti italijanskega kapitala v tujini ter voznina po železnicah in parniških. L. 1924. je bila Italija obremenjena za 953 milijonov dolarjev. Samo za uvoz je morala izdati 844 milijonov dolarjev. Dohodkov pa je imela 626 milijonov od izvoza, izseljenci so poslali domov 113 milijonov, voznina je prinesla 30 in pol milijona in nove investicije 26 milijonov. Vidi se torej, da dohodki komaj krijejo stroške. Povdariti je treba, da se je to dalo doseči le s pomočjo nemške vojne odškodnine. Kako naj torej pritiskajo Amerikanci, če ne morejo nič iztisniti? Številke same govore, da ni Italija v stanu toliko plačati, kot ji predpisujejo. Tako nekako so odgovarjali italijanski odposlanci trdim upnikom v Washingtonu.

Srečen zaključek.

Toda ti se niso kar meni nič tebi nič udali. Praskali so se za ušesi v negotovosti ali so vse italijanske številke tudi v resnici točne. Nadaljevala so se pogajanja. V četrtek pa so zabrnili brzojavi in razširili v svet govorico, da so pogajanja prišla do zaključka. Italijani in Amerikanci so se pobotali, da bo odplačevala Italija kakih 40 milijonov dolarjev letno, dokler ne bo ves dolg pokrit. Danes se bodo, kakor poročajo listi, ti dogovori slovesno podpisali in pričele svečanosti za likof.

Če se bo zdaj italijansko gospodarstvo okrepilo, je sedanja vlada izvršila veliko delo. Je pa še silno dvomljivo, če bodo taki posamezni dogovori odpravili s sveta, zlasti z Evrope gospodarske težave. Le odprava odvisnih carinskih mej in združitve vseh evropskih držav v eno gospodarsko in morda tudi politično enoto bo prinesla zdravja in rešitev Evropi in po njej celemu svetu.

DNEVNE VESTI.

Glas od Lužičkih Srbov.

Neki prijatelj našega lista je prejel od znanega pisatelja in jezika slova č. g. I. Kralja, dekana v Draždanih toplo pisano pismo, v katerem med drugim pravi: najmanjši slovanski narod — Lužički Srbi — pošilja slovenskemu drobcu v Italiji gorke pozdrave. S pisom je poslal g. dekan tudi slovnico lužičko-srbskega jezika in malo zgodovino kulturnega dela. Vrabčamo pozdrave svojim lužičkosrbskim sotrpinom v daljni Nemčiji.

Poslanska zbornica sklicana.

Dosedaj se je govorilo o nameri vlade sklicati poslansko zbornico še le v drugi polovici decembra ali v začetku novega leta. Nepričakovano se je pa min. predsednik družgače odločil in zbornica se odpre že v sredo 18. t. m. Razpravljala bo o tako imenovanih »fašistovskih« zakonih, ki naj po eni strani utrdijo fašistovsko moč, po drugi pa preustroj Italijo v fašistovskem duhu. Med drugimi pridejo v razpravo zakonski predlogi: ukrepi proti političnim izseljencem, (katerih je zlasti v Franciji veliko), oblast in funkcije ministrskega predsednika, pravno priznanje delavskih strokovnih organizacij, (z drugimi besedami: delavske strokovne organizacije bodo poddržavljene.)

Kako bodo novi zakoni uplivali, bo pokazala bodočnost. Fašisti pričakujejo od njih veliko.

Prestolonaslednik — senator.

Po italijanski ustavi postane italijanski prestolonaslednik, ko stopi v polnoletnost član senata. Kakor znano je postal prestolonaslednik pred kratkim polnoleten. Zato se bo danes v soboto 14. t. m., ko se odpre senat, prestolonaslednik vdeležil njegove prve seje in bo slovesno zaprisežen. Zaprisega se bo vršila z veliko slovesnostjo ob navzočnosti celokunega dvora.

Kraljev rojstni dan.

V sredo se je praznoval rojstni dan Nj. V. kralja. Ta dan je kralj izpolnil 52. leto svojega življenja. V Gorici so proslavili rojstni dan z vojaško paradom in slavnostno predstavo v gledališču. Mesto je bilo v zastavah.

Farinacci zahteva.

V svojem listu piše glavni tajnik, da sega zarota od framasonov preko amendolske skupine do Sturzovih popolarov. »Il Popolo«, glavno glasilo ljudske stranke nima pravice, da bi po izjalovljenem napadu še dalje izhajal. »Mondo« (glasilo Amendolove skupine) tudi ne sme nadaljevati svojega dela proti vladi. Z njima vred mora izginiti še cela vrsta manjših njihovih bratcev. Velik del krivde na Zaniboni-Capellovi zaroti nosi tudi

»Corriere della Sera«. Zato mora ali senator Albertini pustiti list ali pa je pravilno, da se list ustavi. — To so zahteve glavnega tajnika.

Slovesnosti bodo!

1. decembra bodo v Londonu na slovesne načine podpisali locarnske pogodbe. Angleška vlada pripravlja velikanske slovesnosti za to priliko. Sprejem za sprejemom, banket za banketom, vse to se bo vrstilo v angleški prestolnici, da bo svet resno prepričan, kakšen mir bo odslej naprej kraljeval po božjem svetu.

Jugoslavija daje zadoščenje.

»Il Popolo di Trieste« od četrtega št. 268. poroča: »Vesti o požigu slovenskega lista »Edinost« v Trstu od strani demonstrantov, ki so se vdeležili veličastnega sprejema, ki se je razvil kot po drugih italijanskih mestih v znak ogorčenja proti atentatorju Zaniboniju, so prispele v razna jugoslovanska mesta, kjer so jim dali lice protitalijanskih demonstracij. Jugoslovanska vlada je zato odredila, naj se opraviči jugoslovanski konzul v Rimu, odstavijo javni organi kadar so se demonstracije izvršile in povrne materialna škoda.«

Dopisni urad »Stefani« poroča: »V znak protesta proti požigu lista »Edinost« v Trstu, so se pripetile v Jugoslaviji demonstracije, ki so bile posebno hude v Splitu, Šibeniku in Zagrebu, kjer so bile naprejene proti tamošnjim italijanskim konzulatom.

Italijanska vlada je dala kr. ministru v Belgradu navodila, naj obrne vso pažnjo tamošnje vlade na te dogodke in zahteva zadoščenje.

»Star je, revež...«

Pod tem naslovom priobčuje snoparski »Popolo di Trieste« vest, da je predsednik čehoslovaške republike Masaryk izrazil željo, da bi se posvetil v svojih zadnjih letih ideji Združenih držav Evrope. — Ideja Združenih držav Evrope, kjer bi odpadle vse politične in carinske meje, bi prav gotovo privedla evropske narode do boljše bodočnosti. — Najboljši odgovor omenjenemu listu je: »Mlado je, revše...«

Neumestno ali zlobno?

V »Edinosti« priobčuje nekdo oceno vprizoritve »Jakoba Rude«. Ob koncu pristavlja: »Konkurenčno ponavljanje »Hanice pot v nebesa« obiska ni oslabilo.« Kakor vemo, je »Mladika« že davno prej sklenila, da bo svojo vprizoritev ponovila, še predno je zvedela, da se »Dramatično društvo« pripravlja za nastop. Zato morajo vsi pametni ljudje take neumestne ali zlobne pripombice odločno obsoditi.

ta se začne novo leto, ne 1. januarja, ampak o Martinovem. Takrat so poljski pridelki spravljani, na zemljo pade prvi sneg, kmet se odahne od najhujšega dela; tedaj tudi napravi, ali vsaj nekda je delal, račun s hlapeci in deklami in ti so o Martinovem spremenili službo, če jim ni bilo po volji. Mošt je povrel, prašiči, kure, race, gosi so lepo rejene. Kmalu potem se začne novo cerkveno leto s spokornim adventnim časom. Zato je veljalo Martinovo nekda za novo leto. Odtod tisti nazor, da se ponoči mošt spremeni v vino, ker je bil dan pred Martinovim še staro leto, Martinovo pa že novega leta dan in je torej tisti dan mošt že lanski, star, torej vino. Kaj čuda, da ljudje ob taki priliki zalivajo Martinovo gos z vinom! Še manj čudno, če Slovenec že dolgo prej medli in poje: »Prišel bo, prišel sv. Martin, on ga bo krstil, jaz ga bom pil!«

Kaj pa, če pogledamo v življenje sv. Martina, ali je svetnik sam v

Kaj je novega na deželi?

Hudourja.

Iz Cerkljanskega nam poročajo:

Nalivi zadnjih dni so povzročili, da so Idrija in njeni dotoki močno narasli. Mnogokje je razdivjana voda prestopila bregove in tu pa tam napravila tudi škodo. Najobčutnejšo škodo je povzročila Idrija, ki je nad Zelinom preplavila cesto, ki pelje proti Idriji. Ne vemo sicer še točno, kako velika je škoda, toda biti mora precejšna, ker je promet za tovrstne avtomobile ustavljen. V par dneh bo škoda popravljena.

Iz Vipavskega:

Tekoči teden imamo pri nas naliv za nalivom. Vipava in njeni pritoki so močno narasli in ponekod občutno ovirajo promet. V spodnjem delu Vipavske doline je bila že zadnje nedelje velika poplava. Poleg dežja imamo pa tudi hudo, mrzlo burjo, ki človeku dobro pretrahla kosti.

Most med Zdravščino in Gradiško.

Kakor znano je vezal Gradiško in Zdravščino dolg lesen most za pešce. Že spomladno deževje in radi tega narasla Soča je povzročilo, da je bil most odnešen. Popravili so ga le za silo. Sedaj zopet močno narasla Soča je pa opravila temeljitejšo delo: odnesla je popravljene in tudi ostali del. Gradiška nima sedaj nobene neposredne zveze s svojo postajo, ki je v Zdravščini.

Kako je drugod?

Tudi iz ostalih delov dežele prihajajo poročila o velikem deževju in o številnih škodah, ki jih povzroča.

Vremenske prilike so v letošnjem letu res tako neprijazne, hudomušne in kvarljive kot že dolgo ne.

Srpenica.

Bralno društvo »Stol« na Srpenici priredi v nedeljo 15. t. m. na lastnem, novozidanem odru veselico z jako bogatim vspehom. Sodeluje tudi domači pevski zbor. Začetek točno ob 8. uri popoldne. K obilni vdeležbi vljudno vabi odbor.

Gabrije pri Mirnu.

Zadnji četrtek je bil za našo malo vasico izreden dan: v svoji sredi smo imeli prevzvišenega knez nadškofa, ki je prišel blagosloviti novi altar v naši obnovljeni cerkvi. Na predvečer je prinesel svetinje, ki so jih vzdali v altarno mizo, drugi dan je potem altar blagoslovil. Bila je prav lepa slovesnost.

Vipava.

Redko kedaj se čuje kaj iz Vipave v naši »Goriški Straži«. Mogoče si že mislijo čitatelji, da res ni v Vipavi nobene novice. Ne bom preveč na obširno razkladal, ker vem, da

boste vse eno razumeli. Zadnji čas se opaža v naši farni cerkvi precejšen nemir in to posebno pri prvi sv. maši. Nočem, da bi bil pri tem kdo iz Vipave prizadet; pač pa dekleta iz sosednjih vasi in pa služkinje »vipavskih veljakov«. Res da je naša cerkev precej velika, ali vseeno zaostajajo ta dekleta tako v ozadju, da skoraj ni mogoče fantom v cerkev. Iz tega se lahko sklepa, da ne pridejo v cerkev radi sv. maše, ampak radi fantov po katerih se vedno ozirajo. — Nekaj lepega in veselega je, ko se čita v naši liubi »Goriški Straži«, kako napredujejo naša prosvetna društva. Nekatera prirejajo javne nastope s petjem, deklamacijami in igrami itd. Naše skromno prosv. društvo je pa tako opešalo, da skoro ne more več javno nastopati. Posebno je pa prizadeto, ker nima nobene pevovodje, da bi jih vabil tudi v petju. V vsaki majhni vasi po večini imajo svoj društveni pevski zbor; pri nas v Vipavi pa ne. Iz tega pa ne sme noben čitatelj sklepati, da pri nas nimamo cerkvenega pevskega zbora. Sam sebi kmalu ne bi verjel, ko sem čul svirati pred vskimi vajami same tako zvane »pulke« poskočnice in podobno. Tako sem vam malo opisal naše težave, ker od več strani sem že slišal, kako nazadnjaški smo mi Vipavci.

Vipavec.

Idrijske novice.

Skupini K. D. Z. v Idriji.

1. Informirali smo se v Rimu radi nerednega izplačevanja pokojnin rudarskim vpokojencem in smo prejeli naslednji odgovor:

Nad pritožbami radi nerednega izplačevanja pokojnin se v Rimu zelo čudijo. Če se na Goriškem govdijo gotove nerednosti, ne zadene krivda ministrstva, pač pa krajevno zakladno nadzorništvo (Delegazione del Tesoro). Pri tem se morajo vlagati tudi morebitne pritožbe.

Sporočite nam, če vlada še nered v izplačevanju pokojnin rudarskim vpokojencem, na kar bomo posredovali pri zakladnem nadzorništvu v Trstu. Prosimo točnih in zanesljivih informacij.

2. Posl. Besednjak je posredoval radi nekaterih nerešenih pokojninskih prošenj rudarskih vpokojencev.

Prejeli smo naslednji odgovor: Za Bermelja Engelberta je že odposlan plačilni nalog pod št. 121919, za Bajta Jožefa pod št. 19924, za Majnik Uršulo pod št. 12965 in za Bratuž Albino pod št. 12964. Za Klemenčiča Jožefa in Nežo Pelkan pa ni bila vložena nobena prošnja. Poskrbite za Kl. Jož. in N. P. točne podatke, na kar bomo za nju ponovno posredovali.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.

Sv. Martin kot vinski patron.

Sv. Urbana, sv. Urha in najbolj sv. Martina pozna vsak Slovenec, tudi če mu drugače ni veliko za svetnike. Ne samo vinogradniki in zmerni pivci, ampak tudi očitni pijanci se pri spominu na sv. Martina čutijo potolažene, ker ga smatrajo za svojega patrona. Kakor so imeli pogani za vsako navadnejšo strast posebnega boga — za pijančevanje Bakha, — tako bi si nekateri kristjani radi tolažili vest s svetnikom s zavetnikom. In ko se narod vda pijančevanju, obhaja pravzaprav vse praznike na isti način kakor obhaja pust, s popivanjem, plesom in nenravnostjo. Tako je tudi Martinova nedelja na glasu, da mora biti takrat vsak »pošten kristjan« v rožicah. Po nekod hodijo na Martinovo večer še celo otroci s steklenicami od hiše do hiše, mošt pobirat.

Kako je prišlo do tega? Za kme-

čakni zvezi z vinom? Nikakor! Po svojem življenju je bolj primeren za patrona abstinentom kot vinopivcem. V življenju sv. Martina beremo: Ko je bil proti svoji volji izbran za škofa, je vendar siromašno živel v borni koči kakor prej, in z njim njegovi menihi. Teh se je kmalu nabralo nad 80. Ker so bili združeni v resnični krščanski ljubezni, je bilo vse skupno vsem, nobeden ni imel svoje lastnine. Mlajši menihi so pisali knjige, starejši pa molili ter vršili duhovniško službo. Le enkrat na dan so jedli, vina niso pili nikdar. Če tudi pa so živeli tako strogo, so bili vendar veseli, da so smeli biti pri tako dobrem škofu.

Sv. Cerkev daje v brevirju ravno na dan sv. Martina brati troje sv. pisemskih mest, kjer se svari pred vinom. V njih opominja sv. Pavel škofa Timoteja, da škof ne sme biti vinu udan; isto piše škof o Titu in mu obenem zapoveduje, naj govori zdrav nauk, kakor se spodobi:

starčki naj so trezni, stare žene naj ne služijo zelo vinu in naj tudi mladenke učijo treznosti. Isto naj govori mladeničem. Treznost sicer pomenja tukaj približno isto kakor resnost, zdržnost v širšem pomenu. Zelo značilno pa je, da ravno za god sv. Martina slišimo trikratno svarilo pred nezmernim uživanjem vina.

Da se Martinova nedelja slovesno obhaja, k temu je mnogo pripomogla tudi splošna priljubljenost tega svetnika, kajti njegovo češčenje je bilo vedno in po vsem krščanskem svetu veliko, sv. Martin ima starih in novih cerkev po vseh vaseh in po mestih, po hribih in dolinah. Po krivem pa je postal vinski patron. In kdor obhaja njegov god s pijančevanjem, stori isto, kot če bi praznoval dan sv. Alojzija z nenravnim življenjem ali god sv. Elizabete z zatiranjem ubožcev.

(Iz »Preporoda — Zdravja.«)

Realka.

Naša realka, ta edini slovenski srednješolski zavod, umira. Letošnje leto se poučuje samo še sedmi razred in drugo leto realke ne bo več. Izginili bodo sledovi vseh velikih žrtev, ki jih je doprineslo idrijsko ljudstvo za izobrazbo svojih otrok. Žalostno je, da oblastva niti to zadnje leto ne puste zavoda v miru. Nastavili so profesorja za zgodovino in zemljepis, ki ne zna niti besede slovenski. Dijaki ne razumejo njegovih predavanj, ker ne govori pravilne italijanščine, ampak v sicilijanskem narečju, ki je zanje težko umljivo. Ta profesor zgodovine in zemljepisa je bil prej v službi kr. registrskega urada (Ufficio Registro) pri nas. Zanimivo bi bilo vedeti kaj misli kr. finančni intendant v Vidmu o tem, da je postal njemu podrejeni uradnik profesor na realki. Istotako zanimivo je za nas, koliko je še ostalo v njem, po dolgoletni službi pri reg. ur., od predmetov katere sedaj poučuje in kakšno metodo pri pouku uporablja. Kraljevu prefekturnemu komisarju, ki upravlja občino je znana pogodba med občino in državo, ki govori o oddaji poslopja v najem. S to pogodbo daje občina mesta Idrije realčno poslopje državi v najem le toliko časa, dokler bo pouk na realki slovenski. Čudno se nam zdi, da komisar molči, ko vidi, da se pogodba krši.

Posestnikom pločevine v Števerjanu, Podgori, Krombergu in v Drežnici pri Kobaridu.

Iz Števerjana, Podgore, Kromberga se je javilo v tajništvu Kmečko delavske zveze veliko posestnikov, ki so jim financarji grozili, da jim s silo odnesejo vso pločevino, s katero so pokrili svoje barake in hleve, če je tekom par dni ne plačajo. Tudi iz Drežnice je prejelo tajništvo K. D. Z. pisma, da zahtevajo zastopniki »Ufficio Ricuperi« plačilo pločevine, četudi so jo že enkrat plačali.

Posestnikom v Podgori, Števerjanu in v Krombergu javljamo: Tajništvo K. D. Z. je naprosilo poslanca Besednjaka, da posreduje pri goriški podprefekturi, da se posestniki zaščitijo pred veliko nevarnostjo. Kje naj vzamejo posestniki denar, ko zahteva »Ufficio Ricuperi« od njih za stari, ničvredni material lepe stotine in tisočake? Po največ zaračuna »Ufficio Ricuperi« material kot če bi bil nov!? Ali ni to največja krivica sploh zahtevati za ta material plačilo, ko so vendar avstrijska oblastva in tudi italijanska dovolila revnim beguncem, da uporabijo vojni material za kritje svojih streh!? V največ slučajih so morali ljudje ta material izkopavati po več dni, tako da so si ga z delom zaslužili. Če bo poplačal revežem ta veliki trud? Radovedni smo tudi, koliko debička ima od tega neusmiljenega in neopravičenega izterjevanja državna blagajna in koliko »Ufficio Ricuperi«? Gotovo bi bila za državo izredna moralna pridobitev, če sploh prepove izterjevanje plačila za vojni material. Ta moralna pridobitev bi gotovo daleko prekosila gmotni dobiček. Ali naj bodo ljudje in živina čez zimo brez strehe? Posl. Besednjak je posredoval v tej zadevi dvakrat pri g. kom. podprefektu in pri g. višjem komisarju vit. Diazu.

Podprefektura je ugodila in dala orožništvu nalogo, da morajo orožniki preprečiti v imenovanih občinah, da bi se prizadetim posestnikom in kolonom odvzela pločevina.

Prizadeti naj torej takoj javijo orožnikom, če bi imeli v tem pogledu še nadaljnje sitnosti in če je potrebno, naj se zglasijo pri podpisnem tajništvu. Prizadeti bodo gotovo zelo hvaležni oblastvu za to človekoljubno in pametno odredbo.

Posestnikom v Drežnici pa javljamo: Če so pločevino že plačali, naj to dokažejo s pobotnicami. Če

pa pobotnice nimajo, naj jim izda županstvo potrdilo, da so pločevino že plačali. Vsekakor je potrebno, da posreduje županstvo v tej zadevi pri podprefekturi v Čedadu. Če gre za znatne zneske, je pripravljeno posredovati tudi podpisano tajništvo. V tem slučaju pa nam morate poslati: 1. seznam vseh prizadejih posestnikov; 2. morebitne listine, ki so jih prejeli od »Ufficio Ricuperi«; 3. pobotnice ali pa zgoraj navedeno potrdilo županstva; 4. zneske, ki bi jih morali še plačati.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.

Listnica Kmetско-delavske zveze in političnega društva »Edinosti« v Gorici.

1. *Sel A., Gorica, Ugo Foscolo:* Končno se nam je posrečilo ugotoviti, kje se nahaja Vaša prošnja. Prošnja se proučuje in v kratkem Vam bomo sporočili o rešitvi Vaše prošnje.

2. *Trnovac A., Grgar št. 84:* Vaša pokojninska prošnja bo v kratkem rešena. Le žal, da bo najbrže neugodno rešena. Če dobite negativni odlok, imate 90 dni časa za rekurz.

3. *Jež Leopold, Žorž I. in Ambr. Fr., Slap pri Vipavi:* Danes je tajništvo odposlalo vse tri rekorze direktno na davkarijo v Ajdovščini. Prosimo Vas pa sledeče: 1. Žorž J.: potrebno je, da predložite davkariji potrdilo, da ste res plačali lir 142 za dohodninski davek. 2. L. Jež: poskrbite pri županstvu, da Vam izda potrdilo v italijanščini, da ne plačujete zemljiško dohodninskega davka. To potrdilo izročite prej davkariji.

4. *Rag. P., Lipa št. 16:* Za Vas in za Pahja L. smo odposlali 11. nov. 1925. rekorze proti zemljiško dohodninskemu davku direktno na pristojno davkarijo.

5. *Trž. Ant., Gorica:* Zglasite se v tajništvu glede zadeve, ki se Vas tiče.

6. *Fr. L., Slap:* I. M. je dolžan plačati hišni davek, če ni njegova hiša — kmečka hiša. Seveda je kmečka hiša oproščena davka na stavbe le, če ji odgovarja tudi primereno zemljišče. I. M. bo sicer v kratkem najbrž prejel od davkarije takozvani »Avviso d'Accertamento«, v katerem mu bo davkarija uradno predpisala dohodek za njegovo poslopje, ker ni hotel podpisati konkordata. Proti »Avviso d'Accertamento« lahko rekurira in sicer tekom 20 dni, ko ga je prejel. Naj se zglasi ob tej priliki v tajništvu, če ima še drugo opravilo v Gorici; drugače pa naj razloži svojo zadevo pismeno.

7. *Tuš. Jakob, Straža 24:* Pošljite nam nemudoma naprošene podatke, da Vam sestavimo rekurz, ker bomo drugače zamudili rok.

8. *Bensa Mihael, Donini Ivan, Avjan Aleksander:* Zglasite se v tajništvu, da Vam pojasnimo, kako stoji Vaša zadeva.

9. *A. R., Volče:* Ko imate opravilo v Gorici, zglasite se v tajništvu.

10. *P. L., Soča:* Občinarji naj naprosijo županstvo, da jim priredi prošnjo za podporo. Županstvo naj pošlje prošnjo na prefekturo v Vidmu. Prošnja mora biti vsestransko utemeljena. Prepis prošnje pošljite tajništvu, ki bo naprosilo poslanca Besednjaka, da bo posredoval za ugodno rešitev prošnje.

11. *B. Fr., Zatolmin:* Braniti ne morete, pač pa poskrbite pravočasno, da vam vojaško oblastvo izplača primerno odškodnino. Umestno bi bilo, da iščete pomoči pri odvjetniku.

12. *Pod. J., Sp. Kanomlja:* V smislu zakona od 30. dec. 1923 (Legge tributaria sulle successioni) bi ne bili dolžni plačati nobene nasledstvene pristojbine. Čl. 17. imenovanega zakona določuje, da niso dolžni plačati nasledstvene takse: 1. stariši in otroci, pri prenosu premoženja od enega na drugega; 2. pri prenosu premoženja med zaskonskimi; 3. brati in sestrami; 4.

strici in vnuki; 5. otroci umrlih bratov in sester, če odpade njihov del na otroke.

Čl. 101. imenovanega zakona pa določuje, da velja ta oprostitev za prenose premoženja od 9. julija 1923 dalje. V Vašem slučaju mora biti pomota. Pojdite k reg. uradu v Idrijo in sklicujte se na imenovani zakon in navedene člena tega zakona.

Tajništvo.

Listnica uredništva.

I. K., Drežnica: Z večudenjem smo brali Vaše pismo. Ali niste opazili, da je dotična beseda pod ušescami? S tem se je hotelo ravno označiti, da se noče nikogar žaliti, temveč samo zavriniti neopravičen napad.

B. in E., Cerkno: Vaš dopis je zelo zanimiv in kaže, kako tudi v prijaznem Cerknu nebo ni tako rožnato kakor bi bilo želeli. Ker se pa dotika predmeta, pri katerem so gotovi ljudje zelo občutljivi in ker brez par pikrih pripomb zgubi vso veljavo, zato smo ga za sedaj odložili. Trenutne razmere so tako napete, da bi priobčitev razburkala vama dobro znane duhove in rodila lahko težke posledice. Oglasite se še kaj! Pozdrav.

Darovi.

Za »Slovensko sirotišče«: P. n. županstvo Sv. Lucija ob Soči 200 L. — V župniji Šempas so nabrali 6 kvintalov krompirja. — Lepa hvala vsem, ki so kaj darovali!

ZAHVALA.

Podpisani globoko ginjen vsled obilo izkazane časti moji nepozabni pokojni soprogi

Justini Simčič

se posebno zahvaljujem g. Mariji Bole za njeno požrtvovalno pomoč v času bolezni in za lepo ureditev pogreba, spoštov. družini Mikluž za lepo okrasitev mrtvaškega odra, spoštov. družini Jug, mojim delavcem in sorodnikom za darovane vence in cvetlice, sl. pevskemu društvu »Soča« iz Oslavja za ganljivo zapete žalostinke, kakor tudi vsem prijateljem in znancem, kateri so pripomogli, da je bila poslednja pot nepozabne pokojnice tako veličastna.

V Pevmi, dne 3. novembra 1925.

Žalujoči Franjo Simčič, soprog.

Izjava.*)

Podpisani izjavlja, da kraljevi poštni uslužbenci na pošti pri Sv. Luciji kakor nabiralnica na Idriji pri Bači niso ničesar zakrivali pri od gospoda dr. ja Vik. Devetak-a v Tolminu doposlanem mi pismu.

Idrija pri Bači, dne 9. nov. 1925.

Alojzij Kovačič.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo samo v toliko, kolikor zahteva zakon.

Kmetijsko društvo v Šempetru pri Gorici, registrovana zadruga z omejeno zavezo, vabi k svojemu

rednemu občnemu zboru,

ki se bo vršil v zadružnih prostorih v nedeljo dne 29. novembra 1925. ob 3 in pol uri popoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje letnega računa za leto 1924.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vogerska »Kmetijska zadruga«

otvori drugi teden v Tolminu 59. (stara kaplanija) svojo vinsko klet. Vino (na drobno in debelo) je prvovrsten, domač pridelak s solčnih gorih vogrskih kmetovalcev-zadružnikov, ki vabijo na obilen obisk domačine in okoličane, da se sami prepričajo o dobroti pridelka.

Harmonij na prodaj! Velik harmonij, izvrstno ohranjen, zadostoval bi za vsako manjšo cerkev, proda za zmerno ceno cerkveno oskrbništvo v Podgori.

Sprejem več izurjenih mizar-skih pomočnikov. Prednost imajo oni, ki so delali v inozemstvu, zlasti v Nemčiji ter če so izurjeni v izdelavi pohištva in imajo najpotrebnejše orodje. A. Breščak, Gorica, via Carducci.

Pozor! — Edina slovenska trgovina v Gorici v Raštelu pod oboki št. 37. z mrtvaškimi predmeti. Velika zaloga vsakovrstnih rakev, vencev, voščenih sveč, cvetlic za cerkve, novomašnike, sv. obhajilo, birmance, neveste itd. Skladišče v prvem nadstropju. — Cene brez konkurence, postrežba točna. — Poskusite in prepričajte se! — Priporoča se slavnemu občinstvu Terezija Pavšič.

Pozor! Prodam posestvo na Fovškem Kalu. Hiša ob glavni cesti primerna za gostilno in trgovino, 2 hleva za živino, sobe za prenočišče, voda v hiši. Zraven 2 njivi vrta in 5 njiv gozda. Oddam tudi koncesijo za gostilniško obrt. Cena po dogovoru. Informacije daje Iv. Lasič, Bitež 8, p. Grgar.

URADNIK (absolvent trg. šole) s prakso, več slovenščine, italijanščine in nekoliko nemščine, vaje tudi občinskega uradovanja, išče službe. Ponudba na upravo lista.

Vsem ljubiteljem zimskega cvetja naznanjam, da imam v zalogi hollandske čebule polnih in enostavnih hijacint, tulipanov in frezij. Naročila izvršujem tudi po pošti. Just Ušaj, Gorica, ulica Favetti 6.

Hlede Hilarij, priporoča svojo krojaško delavnico, Via S. Giovanni 2, Gorica. — Sprejema vsa v to stroko spadajoča dela. Cene zmerne, delo solidno.

NAJBOGATEJŠO IZBERO

KLOBUKOV za gospe in gospodične dobite v dobroznani modni trgovini

OTTILIJA CALLIGARIS

Ulica Mameli 4. (prej Scuole)

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

špeccjalist za ustne in zobne bolezni, ordinira

v GORICI na Travniku 5/II.

od 9. do 12. in od 3. do 5.

V IDRIJI vsako prvo in tretjo soboto in nedeljo v mesecu (okr. hranilnica).

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija Dr. A. DE FIORI

v GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14

SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

Kdo hoče biti postrežen z dobrim blagom, naj
obišče novo trgovino na **TRAVNIKU št. 17.**

Došlo je ravnokar jesensko in zimsko blago za moške obleke
iz najboljših čeških in domačih tovarn po najnižjih cenah. —
Trgovina združena s prvovrstno krojačnico in konfekcijskim blagom.

BRATA ZOTTER v Gorici

Travnik - Piazza della Vittoria 17 - tik kavarne „Evropa,“

„Mundlos“ šivalni stroji
„Göricke“ dvokolesa, motorini „Fiam“
belgijske puške se vdobe le pri
Josipu Kerševaniju-Gorica

Piazza Cavour št. 9

Mehanična delavnica, Piazza Cavour šte. 5.

Ljubljanska posojilnica

r. z. z o. z. v LJUBLJANI

Mestni trg šte. 6.

Hranilne vloge na knjižnice in tekoči račun

obrestuje najugodneje

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe in dobremu poroštvu.

Obiščite domačo tvrdko

Andrej Maurič

Ulica Carducci 3 **Gorica** Ulica Carducci 3

Bogata izbira domačega in inozem-
skega sukna, velika zaloga perila,
cvilha za postelje, kovtrov, odej, zaves,
raznih vrst tkanin itd. itd. — — —

Velika izbira kožuhovin

Lastna krojačnica. -- Sprejema vsako
naročilo za ženske in moške, katero
izvršuje po najnovejšem kroju. — —
Velika zaloga izgotovljenih oblek,
sukenj, dežnih plaščev za ženske, za
moške in za dečke. — — — — —

Cene solidne.

Obnovljena prodaja tkanin na račun
narodnega udruženja tovarnarjev.

Po znižanih cenah

VIDEM — Via Savorgnana 5 (vogel Via Cavour) — **VIDEM**

Osrednje vodstvo v Milanu nam je naročilo, da mo-
ramo začeti z razprodajo prve serije vseh predmetov,
ki morajo biti razpečani do konca meseca. -- Močno
znižane cene so zelo ugodne, zato so cene stalne brez
protiponudb. Razprodaja se prične v ponedeljek 16. t. m.

Velika zaloga platna za moške in ženske — Lovsko blago — Izdelano perilo — Platno — Plateno blago iz volne v vseh visočinah —
Prti — Brisače in servieti „Fiandra“ — Maje iz volne in bombaževine — Tepihi — Zaves — Blago za mobilijo — Preproge in kuverte
v vseh merah — Opreme za neveste — Celotne opreme za hotele, zavode in samostane — Blazine izdelane iz žime in volne. — — —

 Vsako blago, ki ne ugaja bodisi po kvaliteti bodisi po ceni, se vzame nazaj.

Posebni popusti za razprodajalce.

STALNE CENE

Govorimo slovensko in nemško.

Prost vhod brez obveznega nakupa.

VIDEM - Via Savorgnana 5 - VIDEM